

**НАРИС ПРО ФАКУЛЬТЕТ ЕНЕРГЕТИКИ І АВТОМАТИКИ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

*До 80-річчя від дня заснування
факультету енергетики і автоматики*

***В.В. Козирський, доктор технічних наук,
директор ННІ енергетики і автоматики
І.П. Радько, кандидат технічних наук,
декан факультету енергетики і автоматики***

Висвітлено історію факультету енергетики і автоматики, навчально-методичну і наукову діяльність.

Факультет енергетики і автоматики, навчально-науковий інститут енергетики і автоматики, напрями підготовки, освітньо-професійні програми, навчальні плани, магістерські програми, наукова діяльність.

Навчально-науковий інститут енергетики і автоматики створений на базі одного із найстаріших навчальних підрозділів Національного університету біоресурсів і природокористування України – факультету енергетики і автоматики, історія становлення якого бере початок з 1932 р. у складі Київського сільськогосподарського інституту.

Засновником і першим деканом факультету з 1932 до 1934 рр. був професор Сергій Іванович Іноземцев.

У 1932 р. на факультеті навчались 96 студентів і була лише одна спеціальна кафедра – загальної електротехніки. На базі цієї кафедри у 1934 р. створено дві – кафедру теоретичних основ електротехніки і електричних вимірів та кафедру електричного привода і застосування електричної енергії у сільському господарстві. Перший випуск інженерів-електриків у кількості 34 осіб відбувся у 1936 р.

У 1938 р. на факультеті було створено ще одну кафедру виробництва та розподілу електроенергії в сільському господарстві. Напередодні Великої Вітчизняної війни факультет мав чотири кафедри: електропривода і застосування електроенергії в сільському господарстві; електричних машин; виробництва та розподілу електроенергії в сільському господарстві; теоретичних основ електротехніки. Поступово нарощувалася матеріально-технічна база факультету.

Трагедією та бідами увірвалася у життя професорсько-викладацького та студентського колективів Велика Вітчизняна війна. Під загрозою

окупації Києва Київський сільськогосподарський інститут був евакуйований до м. Алма-Ата. Робота продовжувалася на базі Казахського сільськогосподарського інституту. Туди ж було вивезено й основне обладнання спеціальних лабораторій. Одним із керівників евакуації на факультеті був А.Я. Деркач. В Алма-Аті здійснено два випуски інженерів-електриків у кількості 41 чоловік. При лабораторії кафедри електричних машин організували майстерню з ремонту електричних машин і електрообладнання автомобілів. Багато співробітників, випускників та студентів факультету поповнили лави захисників Вітчизни. На жаль не всім довелося дожити до радісного дня Перемоги. Серед загиблих – інженер-електрик першого випуску генерал-майор, член Військової ради армії О.І. Власов; випускник 1938 р. Г.І. Котеленець, який був залишений у підпіллі для боротьби з окупантами, але гітлерівські запродавці зрадили його і він був страчений; смертю хоробрих загинула у підпіллі й студентка Лідія Смоголь. Через Голосієво проходила лінія оборони Києва. Більшість студентів вступили до лав Червоної Армії. Решта будувала укріплення і в складі загонів народного ополчення захищали Київ від гітлерівської навали. Серед них політруком роти винищувального батальйону КСГІ був і майбутній завідувач кафедри застосування електроенергії С.П. Бондаренко. Жорстокі бої забрали життя багатьох молодих майбутніх науковців та фахівців. На честь вшанування учасників цих боїв на території університету було споруджено пам'ятник-меморіал.

Після звільнення Києва від окупантів наприкінці 1943 р. Наркомат землеробства прийняв рішення про повернення евакуйованих інститутів у м. Київ і відновлення їхньої роботи. Повернувся і факультет електрифікації сільського господарства і зразу ж взявся за поновлення навчального процесу. Лабораторне обладнання кафедр залишилося в Казахському сільськогосподарському інституті, що стало основою для створення там факультету електрифікації. Тому насамперед постало питання про поновлення навчальних лабораторій.

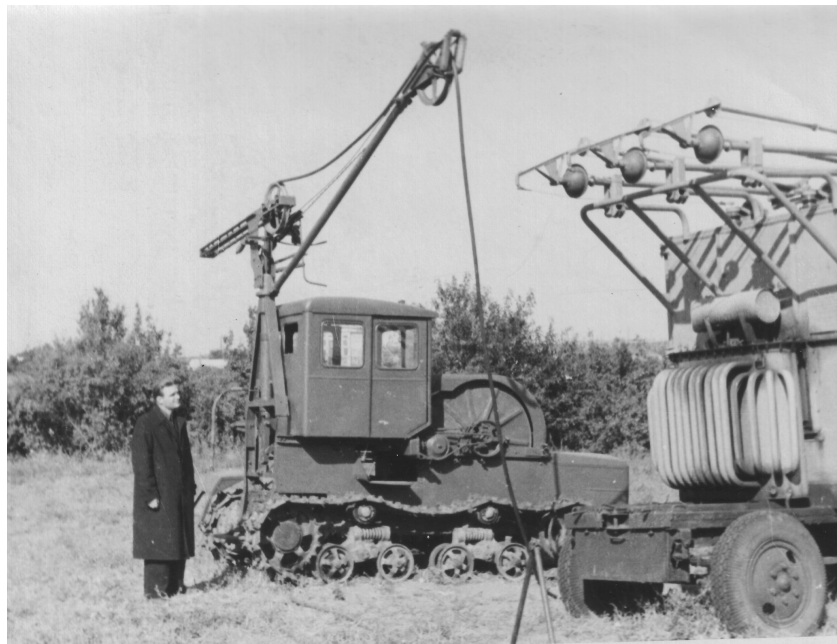
У важких умовах довелося відновлювати навчальний процес. Навчальні корпуси і студентські гуртожитки були зруйновані, заняття доводилося проводити у дві зміни, лабораторного обладнання й підручників не було. Після занять студенти ходили розбирати руїни навчальних корпусів та будинків зруйнованого Києва. Допомогу факультету надала Московська сільськогосподарська академія ім. Тімірязєва, Таджикицький та Свердловський сільськогосподарські інститути, які передали типові навчальні плани, підручники, методичні розробки.

Перший післявоєнний випуск налічував 2 особи. Другий випуск налічував 6 осіб, серед них – фронтовик, майбутній доцент В.С. Олійник. З кожним роком набір збільшувався. На студентську лаву сіли демобілізовані воїни-фронтовики. Їм викладали мирні науки викладачі, які ще вчора виборювали це право на фронтах Великої Вітчизняної війни. Серед них – доцент кафедри електропостачання сільського господарства А.Я. Деркач, доцент кафедри електричних машин і електротехніки Б.С. Іноземцев, доцент кафедри гідравліки і теплотехніки М.В. Лаврентьєв. Кращі зі студен-

тів-фронтівиків потім поповнили ряди професорсько-викладацького складу факультету. Це В.С. Баранецький, В.Ф. Гончар, В.М. Гайдук, А.С. Галюк, М.Є. Калекуст, В.С. Олійник, І.П. Притака, М.М. Терпило, О.С. Томан, І.Н. Чоні.

Темпи електрифікації сільськогосподарського виробництва у післявоєнні роки почали інтенсивно зростати, особливо після того як у 1954 р. було прийнято рішення про приєднання сільських електроспоживачів до державних електричних мереж. Розпочалася масова електрифікація колгоспів і радгоспів та будівництво тваринницьких і птахівничих комплексів промислового типу. Різко зріс попит на інженерів-електриків, що зумовило значне збільшення набору студентів. В окремі роки з урахуванням заочного відділення набір на факультет перевищував 300 осіб.

У 1965 р. для факультету електрифікації сільського господарства було збудовано новий навчальний корпус № 8. З'явилися нові кафедри. Розпочато підготовку кандидатів і докторів наук через аспірантуру та докторантуру. При спеціалізованій вченій раді захищено 34 докторські і близько 157 кандидатських дисертацій. Примножилася матеріально-технічна база, завдяки чому створено сучасні лабораторії, оснащені найновішим обладнанням. Зріс чисельно та якісно професорсько-викладацький склад.

Одна із перших наукових розробок факультету – трактор, що працює на електричній енергії

З 1973 р. на факультеті здійснюється підготовка фахівців з автоматизації сільськогосподарського виробництва. А в 1979 р. створено факультет автоматизації сільськогосподарського виробництва, організатором якого був професор, академік ВАСГНІЛ і УААН І.І. Мартиненко. Факультет впродовж 8 років готував інженерів-електромеханіків, які потім очолили служби контрольно-вимірювальних приладів і засобів автоматики тварин-

ницьких та птахівничих комплексів, поповнили колективи науковців та конструкторів.

У 1986 р. факультет автоматизації сільськогосподарського виробництва був знову об'єднаний з факультетом електрифікації сільського господарства. Новий потужний факультет назвали факультетом електрифікації та автоматизації сільського господарства. За час свого існування факультет випустив близько 10 тис. інженерів-електриків та інженерів-електромеханіків, зокрема для Монголії 31 особу, В'єтнаму – 5, Угорщини – 2, Польщі і Куби – по одній особі.

Випускники факультету зробили значний внесок у розвиток електрифікації сільського господарства Радянського Союзу та України, успішно працювали на будовах Єгипту, Сирії, Монголії, Афганістану та інших зарубіжних країн. Багато з них є ліквідаторами Чорнобильської катастрофи. Так, випускник 1940 р. З.Л. Сірий за успіхи у будівництві Наринської ГЕС був удостоєний звання Героя Соціалістичної Праці, С.А. Олексенко тривалий час працював заступником Міністра енергетики і електрифікації України, Ю.А. Андрійчук був заступником державного секретаря Міністерства палива та енергетики незалежної України, В.О. Бойко був депутатом Верховної Ради України, заступником Міністра аграрної політики та продовольства України, Міністром екології України.

Багато випускників факультету в різні роки очолювали й очолюють обласні енергетичні управління, трести, виробничі об'єднання та інші організації, серед них: Ю.А. Андрійчук, Г.А. Атаманчук, С.М. Бабкін, В.В. Білан, А.Я. Білочолов, В.О. Бойко, А.В. Бондаренко, Г.І. Василенко, Д.П. Гуйван, І.К. Гук, В.Є. Данільченко, Г.В. Даниленко, А.Т. Данчук, К.Є. Дейнека, В.Г. Зініч, В.І. Іванчук, В.А. Івашура, І.О. Кіртбая, В.П. Ковтун, С.Д. Крекотень, В.О. Куковальський, В.О. Латушко, В.В. Лога, А.О. Матвійчук, В.І. Мельник, О.О. Павловський, Д.Й. Родзинський, В.І. Титаренко, повний кавалер Ордена Слави П.Х. Тисьменецький, В.М. Цвях, В.С. Шевель, В.М. Шиманський, О.П. Власенко, А.В. Бондаренко та багато ін.

У різних наукових організаціях і навчальних закладах України працювали або плідно працюють випускники факультету – доктори технічних наук В.М. Головка, Г.А. Голуб, А.М. Лучук, М.О. Корчемний, Г.Є. Кістень, М.М. Скрипник, В.С. Федорейко, А.І. Чміль, доктор фізико-математичних наук О.Г. Тарапон, кандидати технічних наук Ю.В. Герасимчук, Ж.П. Гейдерман, П.Я. Гуменюк, М.Т. Гірченко, В.О. Дацишин, Л.П. Дмитренко, Р.І. Дудкін, В.О. Кондратюк, А.Г. Кушніренко, В.П. Машевський, С.Я. Меженний, В.А. Музиченко, В.І. Міщенко, Г.Д. Попов, С.С. Розов, Р.Ф. Стасенко, І.К. Тетянич, М.І. Трегуб, Н.М. Фельдман, В.М. Цвях, І.І. Чорна, кандидат економічних наук І.В. Хоменко, який тривалий час очолював педагогічний факультет. Випускник факультету кандидат технічних наук Дайшин Гягар працює в системі енергетики далекої Монголії.

Випускники факультету внесли великий вклад у розвиток електрифікації України. За повоєнні роки в Україні для сільської електрифікації побудовано 107 малих ГЕС загальною потужністю 105508 кВт, за опублікованими даними за 1947-1990 рр. введено в дію 3901 електропідстанції напру-

гою 35-154 кВ потужністю 29719 тис. кВА та понад 700 тис. км ЛЕП 0,4-110 кВ. У 1967 р. завершено підключення до електромагістралей всіх населених пунктів, в у 1970 р. – всіх помешкань сільського населення України.

З урахуванням періоду 1991–2009 рр., коли сільські електромережі будувались на заміну старих, зношених ЛЕП, та для підвищення надійності енергопостачання села, всього побудовано понад 1,5 млн км електромереж, замінені дерев'яні опори більш довговічними залізобетонними, удосконалені схеми енергопостачання.

Керівниками та їх заступниками енергобудівельних організацій у ці роки працювали випускники:

- Головсільелектромережбуд: В.В. Білан, Г.П. Маслюк;
- Трести (міста Київ, Полтава, Львів, Херсон): Л.С. Білько, М.Д. Ганзенко, Є.М. Гончаренко, Б.О. Бобрик, В.Ю. Данильченко, В.І. Іванчук, В.Т. Квіточка, С.Я. Скрекотень, В.Г. Лісовий, М.О. Макаренко, М.С. Мельниченко, О.Х. Сурков, В.К. Теренчук, П.К. Тисменицький;
- Механізовані колони: Л.М. Авраменко, Ю.А. Андрійчук, І.І. Бойко, М.М. Буланенко, С.А. Гвоздик, О.А. Гладієнко, Й.М. Голодняк, В. Гладун, Д.П. Гуйван, І.К. Гук, Д.М. Завадовський, Л.С. Дворовий, В.П. Дейнека, В.С. Кастеша, В.Г. Колотило, В.Я. Колубай, Д.І. Литвин, М.І. Макуха, А.М. Міщенко, М.М. Мороз, В.А. Музира, А.О. Малінін, В.О. Латушко, М.П. Попов, І.П. Радченко, П.І. Родзяк, В.А. Стороженко, В.М. Цвях, К.Е. Штейнберг, В.Г. Юзюк, Д.О. Грекало, І.Л. Краснокутський, В.І. Коваленко, М. Черненко, В.П. Дейнека, Л.А. Яржемський, А.М. Зборовський;
- Виконробы та інші спеціалісти: І.А. Авраменко, О.І. Бойко, В.О. Бобрик, М.Я. Заруба, А.М. Жидок, К.Й. Осмоловський, В.М. Плісецький, О.П. Хармач, І.П. Сидоренко, А.А. Павленко, С.П. Хромец і багато інших;
- експлуатаційні та проектні організації: Г.А. Атаманчук, В.В. Аландаренко, Г.І. Василенко, І.А. Вихрест, М.О. Грекало, К.Е. Дейнека, В.А. Івашура, В.П. Коломієць, В.Г. Стафійчук, В.А. Стражник, Ф.Є. Сологуб, М.Г. Кордон, В.І. Шевляков, П.М. Топачевський.

У різні роки факультет очолювали:

С.І. Іноземцев
(з 1932 р. до 1934 р.)

Г.Г. Кустовський
(з 1934 р. до 1936 р.)

М.Г. Гольдштейн
(з 1936 р. до 1941 р.)

Л.П. Головінський
(з 1944 р. до 1946 р.)

В.П. Коваленко
(з 1946 р. до 1950 р.)

О.Д. Краверс
(з 1950 р. до 1964 р.)

В.М. Гайдук
(з 1964 р. до 1966 р.)

І.П. Притака
(з 1966 р. до 1978 р.)

Л.П. Тищенко
(з 1978 р. до 1984 р.)

В.І. Мішин
(з 1984 р. до 1986 р.)

І.І. Мартиненко
(з 1986 р. до 1988 р.)

Т.П. Резніченко
(з 1988 р. до 1990 р.)

М.Т. Лут
(з 1990 р. до 2002 р.)

І.П. Радько
(з 2002 р. до цього часу)

У 2001 р. відбулися структурні зміни в університеті. Були організовані навчально-наукові інститути, до складу яких увійшли навчальні факультети та наукові центри. Факультет електрифікації і автоматизації сільського господарства увійшов до складу навчально-наукового технічного інституту. У 2002 р. деканом факультету призначено кандидата технічних наук, доцента І.П. Радька. На базі факультету було створено навчально-науковий центр енергетики і автоматизації АПК, директором якого став доктор технічних наук, професор В.В. Козирський. Згодом центр очолив доктор технічних наук, професор Л.С. Червінський (2006-2008 рр.).

У грудні 2005 р. факультет перейменовано на факультет енергетики і автоматики.

Упродовж усієї науково-дослідної діяльності факультету науково-педагогічним колективом опубліковано понад 3,2 тис. наукових праць, зокрема 150 монографій і підручників, одержано 233 авторських свідоцтва і патентів на винаходи, захищено 34 докторські і 157 кандидатських дисертацій.

На факультеті енергетики і автоматики проводиться підготовка за напрямками підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційних рівнів „бакалавр” і „магістр” за напрямками підготовки фахівців зі спеціальностей „енергетика сільськогосподарського виробництва”, „автоматизоване управління технологічними процесами”, „електротехнічні системи електроспоживання”, „електрифікація та автоматизація сільського господарства”.

Студенти факультету на заняттях у комп'ютерному класі

На факультеті розроблено і впроваджено освітньо-професійні програми і нові навчальні плани ступеневої підготовки бакалаврів за чотирма

освітніми напрямками підготовки: „автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології”, „електротехніка та електротехнології”, „енергетика та електротехнічні системи в агропромисловому комплексі”, магістрів – за спеціальностями: „автоматизоване управління технологічними процесами”, „енергетика сільськогосподарського виробництва”, „електрифікація і автоматизація сільського господарства” та „електротехнічні системи електроспоживання”.

На заняттях з дисципліни «Електропостачання АПК»

Зважаючи на вимоги ринку праці України, з 2008 р. на факультеті розпочато підготовку магістрів за дослідницьким та виробничим спрямуваннями, з яких впроваджено у навчальний процес 5 дослідницьких магістерських програм: „Енергоефективні системи управління біотехнічними об'єктами”, „Науково-технічні засади електромеханічного перетворення енергії”, „Електричні мережі і системи”, „Енергозабезпечення АПК”, „Електрифіковані технології і електрообладнання в сільськогосподарському виробництві”, „Новітні технології технічного діагностування електрообладнання” та 13 виробничих: „Комп'ютерно-інтегровані системи управління у птахівництві”, „Комп'ютерно-інтегровані системи управління у свинарстві”, „Комп'ютерно-інтегровані системи управління в елеваторному господарстві”, „Комп'ютерно-інтегровані системи управління у тепличному господарстві”, „Комп'ютерно-інтегровані системи управління по виробництву та первинній переробці молока”, „Комп'ютерно-інтегровані системи управління у зберіганні та переробці сільськогосподарської продукції”, „Енергоінжиніринг в АПК”, „Електричні мережі і системи”, „Енергозабезпечення в АПК”, „Технічний сервіс електроустаткування мобільної сільськогосподарської техніки”, „Електрифіковані технології і електрообладнання у тварин-

ництві”, „Електрифіковані технології і електрообладнання в насінництві та розсадництві”, „Електрифіковані технології і електрообладнання в харчовій та переробній промисловості”.

Практичне навчання на факультеті здійснюється на підприємствах України відповідно до навчальних програм.

З метою розширення напрямів наукової і навчальної діяльності на підставі рішення вченої ради університету від 25 лютого 2009 року та наказу ректора НУБіП України № 187 від 10 березня 2009 року було створено Навчально-науковий інститут енергетики і автоматики.

Основними завданнями інституту є:

- підготовка високоосвічених конкурентоспроможних фахівців всіх освітньо-кваліфікаційних рівнів;

- проведення науково-дослідної та інформаційно-консультативної діяльності, розробка і впровадження інноваційних технологій, підготовка наукових кадрів – кандидатів і докторів технічних наук для галузі електроенергетики.

ННІ плідно співпрацює з Інститутом електродинаміки НАН України, ННЦ „Інститут механізації та електрифікації сільськогосподарства” НААН України, інститутом „Укрсільенергопроект” та рядом інших наукових закладів і проектних установ.

У рамках програми співробітництва НУБіП України з університетами США (штати Айова, Індіана) факультет співпрацює з їх відповідними підрозділами і має погоджені навчальні плани.

Практичне навчання студентів факультету

Особливо інтенсивно міжнародна праця здійснюється з Варшавським університетом наук про життя, факультетом інженерії продукції. Здійснюється обмін студентами на стажування, проводяться сумісні наукові конференції, завершується робота з підготовки спільної магістерської програми за спеціальністю «Відновлювана енергетика».

Значна увага на факультеті приділяється виховній роботі серед співробітників і студентської молоді. Студенти і співробітники залучаються до загальноуніверситетських традиційних культурно-масових заходів, таких як День знань, День студента, конкурс „Красуня НУБіП України”, вечори спортивної слави та багатьох інших. Наші студенти беруть активну участь у роботі всіх творчих колективів університету: ансамблю пісні і танцю „Колос”, духового оркестру, команди КВК. У змаганнях з різних видів спорту студенти факультету не раз завойовували призові місця.

У різні роки на факультеті працювали хорівий, танцювальний колективи, театр студентських мініатюр, вокально-інструментальний ансамбль. Серед викладачів і студентів завжди були і є ентузіасти, які не тільки самі активно і творчо працювали в самодіяльних колективах, а й залучали інших. Нині активно беруть участь у спортивних змаганнях доценти Р.М. Чуєнко, А.М. Мрачковський; ст. викладачі В.М. Штепа, А.А. Руденський; асистент В.В. Савченко. Футбольна команда факультету завойовувала 3 місце в університетських змаганнях у 2010 р. У творчій співпраці з молоддю завжди доценти Ю.М. Лавріненко, В.О. Мірошник, майстер А.В. Іванченко.

Ми впевненні, що факультет і в подальшому буде флагманом інженерної аграрної освіти України, а його викладацький колектив та випускники докладуть всіх зусиль для забезпечення ефективної роботи агропромислового комплексу в нових умовах господарювання.

І в спорті і в творчості викладачі та студенти факультету серед перших

Свій ювілей колектив факультету енергетики і автоматики зустрічає сповненим рішучості докласти нових зусиль до вирішення завдань підвищення дієвості наукових досліджень, впровадження результатів науки у практику та реформування навчально-виховного процесу

Тож бажаємо всім подальших успіхів, нових звершень у науковій та педагогічній діяльності.

Отражено историю факультета энергетики и автоматики, научно-методическую и научную деятельность.

Факультет енергетики и автоматики, учебно-научный институт энергетики и автоматики, направления подготовки, образовательно-профессиональные программы, учебные планы, магистерские программы, научная деятельность.

Reflected the history department of energy and automation, scientific-methodological and scientific activity.

Department of Energy and Automation, Educational and Research Institute of Energy and Automation, areas of training, education and professional programs, curricula, master's programs, scientific activity.